

Výstavní a edukativní projekt Rožmberský rok 2011

Petr PAVELEC

ANOTACE: Text rekapituluje přípravu a průběh výstavního a edukativního projektu Rožmberský rok 2011, iniciovaného jihočeským pracovištěm Národního památkového ústavu. Projekt obsahuje dva základní celky – cestovně poznávací část a výstavu Rožmberkové: Rod českých velmožů a jeho cesta dějinami. Hlavním záměrem projektu bylo připomenout historické dílo rodu Rožmberků, vyzdvihnout jeho živou kontinuitu a poukázat na dosud nevyužité potence prezentace rožmberského odkazu v oblasti kultury a cestovního ruchu. Ve stadiu realizace projekt motivoval lidi k aktivnímu přístupu ke kulturnímu dědictví a spojil desítky státních i privátních subjektů ke spolupráci v této oblasti.

1

Péče o kulturní dědictví a jeho prezentace mohou mít řadu podob, vycházejících z různých forem tematického zaměření, z různých úhlů pohledů nebo z orientace na rozličné cílové skupiny. Rožmberský rok 2011 představuje projekt modelový, tematicky široce pojatý a s výraznou potencií dlouhodobého a mnohočetně modifikovatelného rozvoje.

Jak naznačuje název, tématem projektu je kulturní dědictví spjaté s rodem Rožmberků. Význam tohoto rodu, jeho historické působení i stále aktuální odkaz jsou všeobecně známy a není nutné je detailněji rozebírat. Rožmberkové disponovali po dobu téměř čtyř staletí nezpochybnovanou přednostní pozicí v českém státě, významně zasahovali do vnitrostátních i mezinárodních událostí a ve své doméně na jihu Čech vytvořili kulturní dílo, je-

hož „produkty“ užívají lidé v mnoha ohledech i v 21. století. Jedním z nejvýznamnějších správců a „uživatelů“ rožmberského dědictví je dnes Národní památkový ústav, respektive jeho jihočeské pracoviště, v jehož péči se nacházejí někdejší rožmberské rezidence a sídla Rožmberk, Český Krumlov, Třeboň, Kratochvíle a Nové Hradky. NPÚ pracuje s rožmberským dědictvím také v oblasti výkonu památkové péče, neboť řada nejvýznamnějších městských i vesnických památkových rezervací a zón na jihu Čech, množství industriálních památek, jedinečný fenomén třeboňské rybníční soustavy a velký počet jednotlivých nemovitých i movitých kulturních památek mají svůj „rožmberský“ původ i historii.

Projekt Rožmberský rok 2011 iniciovalo jihočeské pracoviště Národního památkového ústavu

Obr. 1. Státní hrad Rožmberk (okres Český Krumlov), od poloviny 13. století do roku 1302 rezidence pánů z Rožmberka. (Foto archiv NPÚ – ÚOP v Českých Budějovicích)

u příležitosti čtyřstého výročí úmrtí posledního mužského člena rodu Rožmberků, Petra Voka.¹ V obecné rovině bylo záměrem projektu připomenout historické dílo rodu Rožmberků, vyzdvihnout jeho živou kontinuitu a poukázat na dosud nevyužité potence jeho prezentace v oblasti kultury

■ Poznámky

¹ Petr Vok z Rožmberka zemřel na zámku v Třeboni dne 6. 11. 1611.

Obr. 2. Poutač na hranicích Jihočeského kraje s logem projektu Rožmberský rok 2011 od Daniela Dědka. (Foto Petr Pavelec, září 2011)

Obr. 3. Slavnostní zahájení pražské výstavy Rožmberkové: Rod českých velmožů a jeho cesta dějinami, před lodžii Valdštejnského paláce. Angažmá jihočeských měst a obcí v projektu Rožmberského roku bylo symbolicky vyjádřeno pomocí defilé vlajek s rožmberskými atributy v obecních znacích. (Foto Martin Gaží, 18. květen 2011)

2

3

a cestovního ruchu. Projekt tvoří dva základní celky – pilíře. První z nich je orientovaný na cestovně poznávací aktivity a pracuje s nástroji motivujícími širokou veřejnost k návštěvám a poznávání domáckých i zahraničních lokalit spjatých s rožmberským dědictvím. Současně měla tato část projektu iniciovat ve vybraných lokalitách další specificky orientované výstavní, edukativní a kulturní aktivity. Cílem druhé části projektu bylo uspořádat soubornou rožmberskou výstavu, která by poprvé v historii na jednom místě shromáždila, smysluplně uspořádala a vhodně prezentovala soubor nejvýznamnějších rožmberských artefaktů. Aktivity těchto dvou celků ale nemají pevné hranice, naopak, vzájemně se prolínají, inspirují a obohacují, a tím stupňují účinnost a dynamiku celého projektu.

Projekt vznikl na jaře roku 2009. V září téhož roku připravilo NPÚ k jeho propagaci publikaci *Rožmberkové – návrh výstavního a poznávacího projektu*,² v níž byly definovány důvody, obsah, hlavní cíle i další možnosti rozvoje projektu. Již v této fázi přípravy projekt obsahoval všechny později rozvinuté atributy – jasně specifikovanou výstavní i cestovně poznávací část s akcentovanou úlohou Rožmberského paláce na Pražském hradě, funkci „rožmberských cestovních pasů“ k motivaci cestovně poznávacích aktivit i možnost dalšího rozvoje projektu se zaměřením na jiné významné aristokratické rody českých a moravskoslezských dějin. Po projednání návrhu s vedením MK ČR vydal ministr kultury Václav Riedlbauch rozhodnutí, jímž zřídil pracovní tým k přípravě projektu a autora tohoto textu pověřil jeho vedením.³ V roce 2010 byl projekt zařazen mezi hlavní úkoly stanovené Ministerstvem kultury ČR Národnímu památkovému ústavu, zpracován a ministerstvem byl schválen rozpočet výstavní části projektu;⁴ poté již nic nebránilo jeho intenzivní přípravě.

Hned od počátku bylo zřejmé, že NPÚ se v případě takto široce koncipovaného záměru neobejde bez partnerů. Po vzájemné dohodě se do projektu zapojil především Jihočeský kraj, který následně rozvinul řadu samostatných aktivit, naplňujících základní koncept projektu. Kraj především vypsál grantovou soutěž na podporu aktivit Rožmberské-

ho roku, dotovanou třemi miliony korun.⁵ Tato soutěž vnesla do projektu zásadní energii a motivovala řadu subjektů k organizaci rožmberských aktivit. Do soutěže se přihlásilo 89 účastníků a k finanční podpoře jich bylo vybráno 51. Jednalo se především o různé druhy historických městských slavností, hudební a divadelní produkce, speciální gastronomické aktivity, dětské programy, výtvarné soutěže a podobně. V případě městských slavností šlo někdy o rožmberské modifikace tradičních periodických slavností, v některých městech ale Rožmberský rok podnítil realizaci slavností vůbec poprvé. Mnohé z těchto akcí měly několikadenní průběh nebo se uskutečnila řada repríz, zejména v případech hudebních a divadelních produkcí a dětských programů. Vcelku tak počet realizovaných aktivit podpořených grantovou soutěží ještě významně narostl. Navíc se během roku k rožmberským aktivitám přidávaly i další subjekty s obdobnými realizacemi, i když nebyly podpořeny grantem. Jihočeský kraj zapojil do projektu také vlastní zřizované kulturní organizace, které posléze během jubilejního roku realizovaly v příslušných rožmberských lokalitách menší výstavní projekty. Jihočeské muzeum tak připravilo na tvrzi v Žumberku výstavu *Rožmberkové a rybníkářství v jižních Čechách a ve Waldviertelu*, Jihočeská vědecká knihovna uspořádala prezentaci s názvem *Co jsme četli o Rožmbercích*, Regionální muzeum v Českém Krumlově zorganizovalo výstavu *Rožmberské renesanční kostýmy*, Prachatické muzeum připravilo expozici *Vyplacení pasovských žoldnérů* a Muzeum středního Pootaví ve Strakonici uspořádalo výstavu *Strakonice v době velko-*

převorů z rodu Rožmberků. Pozadu nezůstala ani městská muzea a organizovala další menší rožmberské výstavy.

Současně s grantovou soutěží Jihočeského kraje vydal NPÚ na podporu cestovně poznávacích aktivit a jako základ pro orientaci v rožmberských lokalitách a reáliích na začátku roku 2011 knihu *Rožmberkové, cestovní průvodce*.⁶ Představuje se v ní celkem 120 domácích i zahraničních lokalit spjatých různým způsobem s Rožmberky. Kniha

■ Poznámky

2 PAVELEC, Petr. *Rožmberkové (1611–2011) 400 let, návrh výstavního a poznávacího projektu*. České Budějovice, 2009 – interní tisk uložený v knihovně NPÚ – ÚOP v Českých Budějovicích, sign. D 1367; D 1368; D 1369.

3 Jmenování ze dne 28. 4. 2010, č. j. MK5691/2010 OPP, Příkaz ministra kultury č. 9/2010 ze dne 28. 4. 2010. Dalšími členy pracovního týmu byli: V. Applová, E. Fučíková, M. Gaží, K. Hrabáková, P. Mašíťová, A. Matoušková, F. Štangel.

4 Zápis porady vedení MK ČR ze dne 2. 3. 2010 a zápis z jednání pracovního týmu MK ČR k projektu Rožmberkové, rod českých velmožů a jeho cesta dějinami ze dne 17. 6. 2010.

5 Jihočeský kraj, Grantový program Rožmberský rok 2011, vypracoval: OKPP, OMVV, schválil: ZK 22. 6. 2010, platný od: 22. 6. 2010, účinný od: 1. 7. 2010, Zdroj: <[http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par\[id_v\]=1154&par\[lang\]=CS](http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par[id_v]=1154&par[lang]=CS)>.

6 HÁJNÁ, Milena. *Rožmberkové, cestovní průvodce*. České Budějovice : NPÚ – ÚOP v Českých Budějovicích, 2011. ISBN 978-80-85033-04-5.

4

Obr. 4. Plakát na jednu z doprovodných výstav zařazených do rámce Rožmberského roku 2011 – *Corpus delicti rožmberských zločinů: Oldřich II. z Rožmberka – otec českých tunelářů, klášter Zlatá Koruna 25. 6. – 30. 9. 2011.* (Grafický návrh Tomáš Halama)

přinesla kromě jiného základní informace o někdejším rožmberských rezidencích, církevních fundacích, hospodářských provozech nebo o místech spjatých s významnými událostmi ve vztahu k rožmberskému rodu. Vyšla ve dvou vydáních v celkovém nákladu 3700 výtisků a během Rožmberského roku byla ze dvou třetin vyprodána.

Významnou akceleraci cestovně poznávací části projektu podnítilo vydání dvanácti tisíc „rožmberských cestovních pasů“ s informační brožurou, obsahující 24 vybraných rožmberských lokalit.⁷ Jejich návštěvu během Rožmberského roku si držitel pasu nechával potvrdit razítkem „Růže“ a po komplectaci všech razítek měl možnost zúčastnit se slosování s oceněním výherců. Nejdůležitějším cílem cestování s rožmberským cestovním pasem se stal Rožmberský palác na Pražském hradě. V jeho hlavním, renesančním sále uspořádal z podnětu NPÚ Jihočeský kraj v období od 8. 12. 2010 do 30. 8. 2011 mimořádně úspěšnou prezentaci Rožmberského roku s názvem *Rok růže*. Ta byla zapojena do prohlídkového okruhu Pražského hradu a také díky tomu si na tuto expozici zakoupilo společnou vstupenku téměř 400 tisíc návštěvníků. Převážnou většinu z nich tvořili cizinci, kteří se při prohlídce prezentace mimo jiné do-

zvěděli, že jižní Čechy jsou krásný region s přírodním bohatstvím a množstvím kulturních památek a že toto území bylo kdysi doménou prvního aristokratického rodu Českého království. Pro Jihočechy to zase byla ve většině případů vůbec první příležitost k návštěvě někdejšího Rožmberského paláce v Praze, který v době svého vzniku ve druhé polovině 16. století neměl z hlediska architektonické kvality a velikosti v Čechách srovnání. Jihočeský kraj definoval projekt jako prioritní a stěžejní a jako takový ho také představil na veletrhu cestovního ruchu Regiontour 2011 v Brně a na dalších prezentacích cestovního ruchu.

V koordinaci s těmito akcemi zajišťoval Národní památkový ústav další aktivity Rožmberského roku. V předvečer výročí úmrtí Petra Voka z Rožmberka a počátku Rožmberského roku uspořádal dne 4. 11. 2010 na hradě Rožmberku, nejstarší rožmberské rezidenci, tiskovou konferenci k zahájení Rožmberského roku. Zúčastnilo se jí vedení NPÚ, MK ČR, hejtman Jihočeského kraje a místopředseda AV ČR a přední znalec rožmberské historie prof. Jaroslav Pánek, který svou účastí a další angažovaností podpořil vědecké ambice projektu. Kromě toho se tiskové konference zúčastnili také představitelé někdejších rožmberských měst, kasteláni rožmberských hradů a reprezentanti rožmberských církevních fundací. Přítomna byla mimo jiné starostka města Rožmberka, založeného Rožmberky kolem roku 1250, převor cisterciáckého opatství ve Vyšším Brodě, založeného v roce 1259 Vokem I. z Rožmberka, vikář krumlovského farního kostela sv. Víta, vybudovaného v první polovině 14. století Petrem I. z Rožmberka, biskup českobudějovické diecéze a další osobnosti, čímž se hned od počátku cíleně poukazovalo na kontinuitu a aktuální význam rožmberského dědictví. Do skupiny cestovně poznávacích aktivit Rožmberského roku zařadil NPÚ jako první akci otevření nově vybudovaného Hradního muzea v Českém Krumlově dne 10. 1. 2011, jehož nová expozice zahrnuje kromě jiného také jedinečné památky z doby Rožmberků. Jedná se například o středověké vitráže z hradní kaple sv. Jiří, založené v roce 1334 Petrem I. z Rožmberka, dále fragmenty středověkých kachlů z českokrumlovského hradu nebo obraz Zasedání zemského soudu, poukazující na čelní pozici Rožmberků ve státě. Výjimečně důležitou aktivitou NPÚ v rámci Rožmberského roku se stalo dokončení projektu *Renesance renesance* na zámku Kratochvíle. Několikaletý projekt zahrnující restaurování renesanční vily a její novou interiérovou instalaci akcentující životní styl posledních Rožmberků byl završen dne 30. 6. vernisáží věnovanou rožmberskému jubileu. Na někdejším rožmber-

ském hradě v Nových Hradech byla v rámci Rožmberského roku připravena výstava *Rožmberské Novohradsko*, v bývalém cisterciáckém klášteře ve Zlaté Koruně se připomínaly temné stránky rožmberské historie výstavou *Corpus delicti rožmberských zločinů aneb Oldřich II. z Rožmberka, otec českých tunelářů*, na hradě Rožmberku se uskutečnila prezentace květinových aranžmá s názvem *Rožmberská růže*, v Českém Krumlově byla připravena didaktická výstava o krumlovském středověkém rukopisu *Liber de pictis* a neaktivněji se do cestovně poznávacích akcí NPÚ zapojila správa zámku v Třeboni, kde během Rožmberského roku proběhla řada akcí, zakončených výstavou *Rozloučení s Petrem Vokem* ve dnech 4. 11. – 30. 11. 2011. Ekonomické multiplikační efekty všech rožmberských aktivit budou teprve předmětem analýz, výmluvný je ale už nyní příklad rožmberské Kratochvíle, kde se díky průběžnému informování a připravovanému otevření nové instalace a skutečnosti, že Kratochvíle hrála významnou roli i v dalších prezentacích Rožmberského roku, zvedla meziročně návštěvnost o 40 %.

K Rožmberskému roku se připojovaly i další subjekty, které se tradičně vedle své hlavní činnosti věnují kulturnímu dědictví. Do této skupiny patří především Česká pošta, která vydala dne 9. března 2011 novou poštovní známku Rožmberkově s vyobrazením posledních dvou členů rodu. Vydání známky iniciovala členka emisní komise PhDr. Markéta Pánková, ředitelka Pedagogického muzea J. A. Komenského v Praze. Návrh známky zhotovil akademický malíř a grafik Oldřich Kulhánek, rytinu provedl Miloš Ondráček. Společně se známkou byla vydána také kaligraficky zdobená obálka. Tiskový list obsahuje aršík s jednou známkou, která má rozměry 50 x 40 mm a katalogové číslo A0676. Aršík poštovní známky Rožmberkově byl vytištěn v nákladu 70 tisíc kusů a jeho slavnostní představení veřejnosti proběhlo na zámku v Třeboni 10. března 2011.

Podobně vstoupila do projektu také Česká národní banka, která dne 19. října 2011 vydala stříbrnou minci v nominální hodnotě 200 Kč k výročí úmrtí Petra Voka z Rožmberka. Mince o průměru 31 cm a váze 13 gramů byla na základě celostátní anonymní soutěže vyhlášené Českou národní bankou realizována podle návrhů Jaroslava Bejvly a Petra Horáka. Na líci mince je vyobrazen klášter ve Vyšším Brodě a rozlomený pohřební štít Petra Voka. V popisu stojí název státu „ČESKÁ

■ Poznámky

⁷ Cestovní pas i informační brožuru vydal Jihočeský kraj.

REPUBLIKA“ a v řádku pak nominální hodnota mince „200 Kč“. Na rubové straně je vyobrazen Petr Vok z Rožmberka a po obvodu je vpravo text „PETR VOK Z ROŽMBERKA“ a letopočty „1611–2011“. Slavnostní představení mince proběhlo 4. listopadu 2011 před výročním úmrtí Petra Voka na zámku v Třeboni.

Zcela zásadní roli v projektu Rožmberský rok 2011 představovala výstava *Rožmberkové: Rod českých velmožů a jeho cesta dějinami*, která se uskutečnila ve dnech 18. 5. – 21. 8. 2011 ve Valdštejnské jízdárně v Praze. Původně se předpokládalo, že výstava proběhne v Císařské konírně na Pražském hradě a v poslední třetině roku 2011 bude přenesena do nově budované zámecké galerie v Českém Krumlově. Z organizačních důvodů byla ale nakonec k uspořádání výstavy vybrána pražská Valdštejnská jízdárna a přenesení výstavy do Českého Krumlova se ukázalo jako neschůdné z finančních i bezpečnostních důvodů. Zejména v případě výjimečně cenných exponátů zapůjčitelé odmítali akceptovat jiné místo než prestižní a bezpečnostně nejlépe vybavený prostor Valdštejnské jízdárny. Podobně jako v cestovně poznávací části projektu, ani zde se NPÚ neobešel bez partnerství. V tomto případě se spolupořadatelem výstavy stala Národní galerie jako zapůjčitel souboru nejceněnějších exponátů a provozovatel Valdštejnské jízdárny a Senát Parlamentu ČR jako majitel Valdštejnského paláce. Na zápůjčkách téměř 700 exponátů pak dále spolupracovalo 65 státních, municipálních i privátních subjektů. Úlohy komisaře výstavy se ujal autor tohoto textu, jako kurátoři byli angažováni Roman Lavička z NPÚ na středověkou část a Eliška Fučíková pro raný novověk. Záštitu nad výstavou převzali předseda Senátu Parlamentu ČR Milan Štěch, první místopředseda vlády a ministr zahraničních věcí Karel Schwarzenberg, ministr kultury Jiří Besser, hejtman Jihočeského kraje Jiří Zimola a předseda Akademie věd ČR Jiří Drahoš. Záštitu byly v tomto obsazení zvoleny záměrně, s přihlédnutím k historickým aktivitám Rožmberků, to jest jejich státoprávní roli, zahraniční angažovanosti, kulturní úloze, působení v jihočeské doméně a vlivu na rozvoj věd.

Koncepce výstavy vznikala postupně na půdorysu několika základních skutečností. Prvotním impulsem bylo již zmíněné rychle se blížící čtyřsetleté jubileum vymření rodu. Dějinný význam Rožmberků i silný moment výročí vybízely k záměru uchopit téma pokud možno celostně, v širokém časovém záběru a tematické bohatosti, i když bylo možné uvažovat i o odlišných, na časové ose nezávislých a tematicky úžeji koncipovaných řešeních. Celostní vnímání tématu podpořil také název výstavy, pře-

vzatý z titulu navrženého profesorem Jaroslavem Pánkem pro souběžně vznikající rožmberskou monografii s výstavním katalogem. Nikoliv nepodstatnou úlohu při koncipování výstavy sehrála také překvapivá skutečnost, že tak významné a v pravém slova smyslu „populární“ téma nebylo formou reprezentativní výstavy až dosud zpracováno, a autoři tak stáli před možností pokusit se vůbec poprvé v historii na jednom místě shromáždit, tematicky smysluplně uspořádat a prezentovat soubor nejdůležitějších rožmberských artefaktů.

I v případě výstavy bylo snahou organizátorů poukazovat na živou kontinuitu rožmberského dědictví. Za její příklady lze považovat trvalé kulturní využívání někdejších rožmberských rezidencí, funkčnost původně rožmberských hospodářských provozů nebo život v rožmberských městech a obcích. V této souvislosti je příznačné, že na území někdejšího rožmberského dominia existuje dodnes více než 60 měst a obcí, které mají ve znaku různé podoby rožmberské erbovní růže stejně jako Jihočeský kraj. Některé z těchto měst a obcí společně s Jihočeským krajem poskytly své prapory k slavnostnímu defilé při vernisáži výstavy v zahradě Valdštejnského paláce a posléze také do vestibulu Valdštejnské jízdárny, kde vytvořily čestnou stráž výstavy a symbol nepřerušené kontinuity rožmberského dědictví.

Emblémem výstavy se stal rožmberský jezdec, odkazující na význam rodu i jeho dějinnou dynamiku. Působivý motiv ozbrojeného jezdce užívali Rožmberkové od prvních generací vedle pětিলisté růže jako paralelní rodový znak, vyhrazený pro vladaře rožmberského domu. Renesanční štukový reliéf rožmberského jezdce ze zlatého sálu zámku Kratochvíle, graficky zpracovaný Danielelem Dědkem a Martinem Gažim, se stal základem vizuálního stylu výstavy promítnutého do reklamní grafiky i výstavních publikací, postava rožmberského jezdce (inspirovaná idealizovaným vylíčením Voka I. z Rožmberka ve verších z konce 13. století) vítala návštěvníky ve vestibulu výstavního prostoru a řada autentických vyobrazení jezdce na pečeti, mincích, předmětech denní potřeby nebo pohřebních praporech působila jako leitmotiv celé expozice.

Architekti Jan Roháč a Bronislav Stratil navrhli pro výstavu v zásadě minimalistické architektonické řešení, jehož hlavním cílem byl funkční, logicky uspořádaný a esteticky kultivovaný prostor pro prezentaci vlastních exponátů. Střídmá šedivá barevnost stěn vytvořila neutrální pozadí, červené akcenty evokovaly barvu rožmberské růže a čela příčných stěn oživily architektonické a dekorativní motivy ze známých rožmberských lokalit.

5

6

Obr. 5. Mince vydaná Českou národní bankou u příležitosti Rožmberského roku 2011, avers a revers. (Grafický návrh Jaroslav Bejval a Petr Horák)

Obr. 6. Poštovní známka s motivem posledních Rožmberků vydaná Českou poštou u příležitosti Rožmberského roku 2011. (Grafický návrh Oldřich Kulháněk, rytina Miloš Ondráček)

7

8

Obr. 7. Valdštejnská jízdárna v Praze, výstava Rožmberkové: průhled expozicí, v popředí Madona z Vimperka. (Foto Hugo Moc, srpen 2011)

Obr. 8. Valdštejnská jízdárna v Praze, výstava Rožmberkové: Rod českých velmožů a jeho cesta dějinami, model českokrumlouské věže a portrét Viléma z Rožmberka. (Foto Roman Lavička, srpen 2011)

Úvodní příčný panel měl za úkol zpomalit vstup do expozice a poskytnout divákovi čas a prostor k usebrání předtím, než bude mít možnost průhledu expozičním celkem. Na vstupní straně panelu byl prezentován obrazový triptych s rodovou legendou o dělení rúží, směrem do expozice rožmberská genealogie a mapy rožmberského dominia. Obvod výstavního prostoru rozčlenili architekti do oddělených sektorů – v jejich vlastní terminologii „kaplí“ –, jež vytvořily prostor k členění časové osy a oddělení důležitých témat zařazených do příběhu expozice – rožmberské dějinné cesty. Tu na výstavě reprezentovaly výběrově především osobnosti (zejména Vilém a Petr Vok z Rožmberka), lokality (Vyšší Brod, Kájov, Český Krumlov, Kratochvíle a další), specifická rožmberská témata (rožmberské stavitelství, umělecká komora, zbrojnice, knihovna, hudba, rybníkářství, alchymie a jiné). Pomyslnou časovou osu otevřelo mytologické téma obrazového triptychu *Dělení rúží* a v rovině doložitelné historie autentická listina krále Václava I.

z roku 1250, v níž je poprvé písemně uveden zakladatel rodu Vok I. z Rožmberka. Prioritní postavení Rožmberků v Českém království představily dva zásadní dokumenty: vůbec poprvé vystavený iluminovaný rukopis básně *Rosa Rosensis* z roku 1497, oslavující domnělý „antický“ božský původ Rožmberků, a originál tisku Vladislavského zemského zřízení z roku 1500, kodifikující přednostní pozici Rožmberků ve státě. Na střední osu výstavního prostoru byly jako dominantní nadčasové artefakty situovány obrazy Mistra Třeboňského oltáře a Madona z Vimperka.⁸ Výstavu navštívilo během tří měsíců 30 040 návštěvníků.

Uspořádání výstavy podnítilo také zcela zásadní kroky v oblasti vědeckého výzkumu rožmberského dědictví. Během přípravy výstavy byly objeveny nebo znovuobjeveny některé artefakty zprostředkující no-

■ Poznámky

8 K podrobnostem o výstavě viz PAVELEC, Petr; LAVIČKA, Roman; FUČÍKOVÁ, Eliška. Koncepte a příprava výstavy. In PÁNEK, Jaroslav; FUČÍKOVÁ, Eliška; GAŽI, Martin; LAVIČKA, Roman; PAVELEC, Petr; ŠIMŮNEK, Robert (red.). *Rožmberkové: Rod českých velmožů a jeho cesta dějinami*. České Budějovice : NPÚ – ÚOP v Českých Budějovicích, 2011. 751 s. ISBN 978-80-85033-31-1; GAŽI, Martin (ed.). *Rožmberkové : Stručný průvodce výstavou*. České Budějovice : NPÚ – ÚOP v Českých Budějovicích, 2011. 204 s. ISBN : 978-80-85033-33-5.

vé informace a otevírající často překvapivé souvislosti. Jednalo se například o dosud neznámé a téměř zapomenuté portréty Petra Voka a Viléma z Rožmberka, kreslený inventář Polyxeny z Lobkovic s předměty z někdejší rožmberské komory, nová zjištění o řádu lebků Petra Voka z Rožmberka, objevené informace o triptychu *Dělení růží* z telčského zámku, nové informace o středověkých oltářích z kostelů na rožmberském dominiu a další. Tyto informace a výsledky dalšího rozsáhlého výzkumu rožmberských reálií našly své místo v podobě syntetických studií a dalších textů v knize Rožmberkové: Rod českých velmožů a jeho cesta dějinami, kolektivní monografie 82 autorů, zahrnující také aktuální rožmberskou bibliografii o 2800 položkách a katalog exponátů výstavy.⁹ Knihu vydal Národní památkový ústav a její slavnostní uvítání se uskutečnilo dne 21. října ve Zlatém sále zámku Kratochvíle. Vydavatel a autoři knihu představili veřejnosti pod klenbou sálu se štukovým reliéfem Rožmberského jezdce ve zlaté zbroji, jehož reprodukce zdobí také obálku nové rožmberské monografie a tvořila vizuální styl velké rožmberské výstavy.

Rožmberský rok motivoval i další vědecké aktivity mimo půdu NPÚ. Kromě řady přednáškových cyklů zaměřených na Rožmberky došlo i na další knižní počiny. Nakladatelství Academia vydalo biografii Viléma z Rožmberka od Jaroslava Pánka. Nakladatelství Vedita vydalo monografie Simony Kotlárové: *Jan III. z Rožmberka, generální převor johanitského řádu a vladař rožmberského domu*, Anny Kubíkové: *Petr I. z Rožmberka a jeho synové*, a Romana Lavičky a Roberta Šimůnka: *Páni z Rožmberka 1250–1520. Jižní Čechy ve středověku*. Nakladatelství Lidové noviny zařadilo na rok 2011 do svého edičního plánu knihu kolektivu specialistů z Jihočeské univerzity pod vedením Václava Bůžky *Světy posledních Rožmberků*, Státní oblastní archiv v Třeboni vydal tradiční sborník *Archivum Trebonense*, věnovaný 400. výročí úmrtí Petra Voka z Rožmberka. Za skvělou ukázkou aplikovaného výzkumu v této oblasti lze považovat novodobé uvedení dramatické básně na oslavu Rožmberků *Rosa Rosensis*. Báseň pro Rožmberky složil na sklonku 15. století nizozemský humanista, básník a filolog Jacob Canter, moderní překlad básně z latiny pořídil Jakub Šimek, o hudební doprovod se postaral renomovaný hudební historik Martin Horyna a scénické provedení realizoval opakovaně v průběhu Rožmberského roku soubor Dyškanti.¹⁰

Rožmberské téma zaznělo výrazně i na mezinárodní úrovni. V předvečer Rožmberského roku se ve dnech 28. června – 3. července 2010 uskutečnil v jihočeském Táboře XXV. mezinárodní kongres Společnosti pro vědu a umění, jehož společenskovo-vední sekce zařadila aktuálně téma Rožmberkové,

jejich odkaz, význam pro současnou historickou vědu a její interdisciplinární přístupy.¹¹ V závěru Rožmberského roku se zase uskutečnil vzpomínkový večer Pocta růží uspořádaný Velvyslanectvím České republiky při Svatém stolci a Českým historickým ústavem v bazilice sv. Praxedy v Římě.¹²

Nepostradatelnou funkci „informačního svorníku a rozcestníku“ všech aktivit Rožmberského roku plnily speciální webové stránky www.rozmberskyrok.cz, jejichž provoz a průběžnou aktualizaci relevantních informací zajišťoval Jihočeský kraj společně s NPÚ.

Průběh Rožmberského roku potvrdil zájem institucí i veřejnosti o tento typ aktivit a bez nadsázky lze konstatovat, že projekt inspiroval statisíce lidí k aktivnímu přístupu ke kulturnímu dědictví. Bude ještě nutné sumarizovat a vyhodnotit získané informace a zkušenosti včetně multiplikačních ekonomických efektů a dopadů. K tomu poskytne základ konference účastníků a organizátorů projektu, kterou uspořádá NPÚ dne 8. prosince 2011 na zámku v Jindřichově Hradci. Zde bude vytvořen prostor pro prezentaci a vyhodnocení aktivit realizovaných během Rožmberského roku a současně také proběhne diskuse o možných modifikacích projektu a jeho pokračování v dalších letech. Nabízejí se různé formy aktivit ve vztahu k rožmberskému dědictví, již ale bez jubilejního rámce, a také příprava projektů zaměřených na jiné aristokratické rody, respektive na odkaz s nimi spojovaný. Realizace projektu potvrdila a prakticky ověřila základní teze formulované již v iniciační publikaci¹³ projektu z roku 2009, to jest že:

1. Projekt Rožmberský rok 2011 plně koresponduje se všemi základními cíli Státní kulturní politiky na léta 2009–2014.

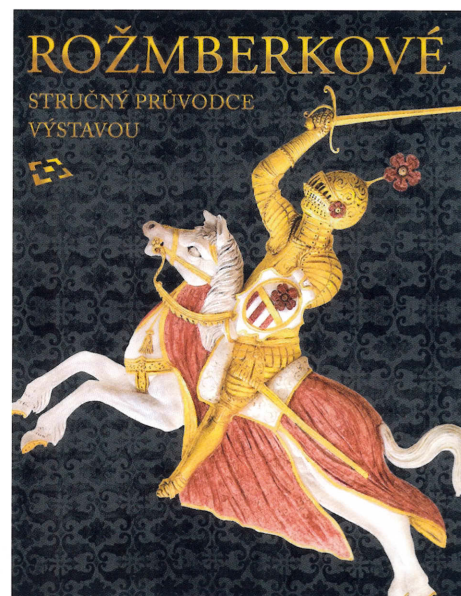
2. Rožmberské výročí v roce 2011 je jedinečnou příležitostí k připomenutí tohoto specifického kulturního dědictví.

3. Projekt nabízí možnosti široké spolupráce regionálních subjektů, pražského centra i sousedních rakouských, německých a dalších zahraničních regionů v oblasti kulturního dědictví.

4. V rámci projektu vzniká rozsáhlý prostor pro tvorbu poznávacích interaktivních programů pro děti, mládež, školy, rodiny s dětmi (semináře, pracovní dílny, cestovní mapy a pasy, soutěže a další).

5. Na projekt lze v budoucnu navázat obdobně koncipovanými aktivitami, zaměřenými na další aristokratické rody, které se výrazně zapsaly do českých dějin (Pernštejnové, Lichtenštejnové, Schwarzenbergové a další).

6. V rámci evropského integračního procesu je projekt vhodný k připomínání historické sounáležitosti a sdílení společného kulturního dědictví ve středoevropském prostoru, respektive v někdejších zemích Koruny české, v Rakousku, Německu, Polsku nebo Maďarsku.

9

Obr. 9. Titulní strana knižního průvodce výstavou Rožmberkové: Rod českých velmožů a jeho cesta dějinami ve Valdštejnské jízdárně v Praze. (Grafický návrh Daniel Dedeck, 2011)

■ Poznámky

9 PÁNEK, Jaroslav; FUČÍKOVÁ, Eliška; GAŽI, Martin; LAVIČKA, Roman; PAVELEC, Petr; ŠIMŮNEK, Robert (red.), cit. v pozn. 8.

10 Podrobnosti o projektu na internetu : <<http://www.dyskanti.com>>.

11 Podrobnosti na webu Jihočeské univerzity: <<http://www.jcu.cz/news/>>.

12 Záštitu nad večerem převzal ministr kultury ČR Jiří Besser, děkan kardinálského kolegia a emeritní státní tajemník kardinál Angelo Sodano a českobudějovický biskup Mons. Jiří Paďour. Přítomné hosty a publikum pozdravil mimo tituláře také hejtman Jihočeského kraje Jiří Zimola a starosta města Třeboň Jiří Houdek, kteří večeru také udělili záštitu. Oba zdůraznili přínos rodu Rožmberků pro materiální, ale také duchovní rozvoj jižních Čech. Součástí slavnostního večera byl rovněž referát místopředsedy AV ČR a ředitele Českého historického ústavu v Římě prof. PhDr. Jaroslava Pánka, DrSc., věnovaný rodu Rožmberků. Po referátu následoval koncert Třeboňských píšťců s názvem Česká a evropská renesanční a barokní flétna.

13 PAVELEC, Petr, cit. v pozn. 2, s. 7.